

Asia: VN/1014/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vaasan yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää alla olevat kommentit:

1. Valtionhallinnon kielitutkintojen yhdistäminen

Rinnakkaisten ja osittain päällekkäisten kielitutkintojärjestelmien (valtionhallinnon kielitutkinnot, VKT ja yleiset kielitutkinnot, YKI) yhdistäminen niin, että jatkossa ylläpidettäisiin vain yhtä kielitutkintojärjestelmää, on kannatettavaa järjestelmän selkeyden, kokeiden yhdenvertaisuuden, resurssien ja laadunvarmistuksen kannalta. Molemmilla tutkinnoilla voi nykytilanteessa osoittaa suomen tai ruotsin kielitaitoa Suomen kansalaisuuden hakua varten. Kotimaisten kielten kielitaidon osoittamisen tarpeen odotetaan kasvavan merkittävästi jatkossa korkeakoulujen stipendikäytänteiden, oleskelulupasäännösten uudistuksen ja maahanmuuton kasvun pohjalta. Ehdotettu VKT-tutkintojen sulauttaminen YKlin edellyttää tutkintosisältöjen arviointia ja kehittämistä siten, että huomioidaan yleiskielen osaaminen (nykyinen YKI) sekä julkishallinnon henkilöstön toisen kotimaisen kielen hallinnan osaaminen (nykyinen VKT) eli (osittain) eri tarkoituksia varten. Toisaalta VKTn ja YKIn eri osakokeiden taitotasot ovat rinnasteisia ja ne vastaavat siten jo nykyiselläänkin toisiaan, vaikka niiden tutkintotodistuksia ei voi yhdistää kahdesta erillisestä kielitutkinnosta johtuen (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/yleisten-kielitutkintojen-rinnastaminen-valtionhallinnon-kielitutkintoihin>).

2. Sopimusten enimmäismääräajoista luopuminen

Järjestelmää joustavoittavat enimmäismääräajoista luopumiset (esim. koskien tutkintojen järjestäjien sopimuksia, s. 22) sekä tutkintojen digitalisointi ovat kannatettavia uudistuksia.

3. Osakokeiden käyttöönotto

Osakokeita koskeva uudistus on hyvä, koska sillä voidaan purkaa osaltaan myös testeihin kohdistuvaa painetta. Ymmärtämisen taitoa mittaavia testejä voisi järjestää suuremmalla volyymillä. Tutkintoon vaadittavien osakokeiden suorittamisen mahdollisuuksien aikaraamien olisi oltava kohtuulliset eli tarjontaa pitäisi myös tuottamisen kokeiden osalta olla riittävästi. Nykyinen VKT-tutkintoja koskeva kolmen vuoden osakokeita koskeva suoritus aika on kuitenkin melko pitkä. Mahdolliset perustellut lain ehdot täyttävät osallistumisperuutukset on myös huomioitava osasuoritusten aikamäärittelyn osalta.

4. Tietojen luovutus ja säilytys

Tutkintorekisteristä ei tule luovuttaa kokeiden arvioitsijoiden nimiä rekisteristä niin, että ne voidaan yhdistää kokeen suorittamiseen. 120 vuotta nykyisen 30 vuoden sijaan tutkintorekisterin tietojen säilyttämisen osalta on huomattavan suuri lisäys (s. 24, 34, 40).

5. Tutkinnon tai osakokeen suorittajan oikeussuoja

Tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta koesuorituksessa (s. 26) varsinaisten koekysymysten jakamisen sijaan tulisi olla riittävä suorittajan oikeusturvan toteutumiseksi.

6. Koulusivistyskielen määritelmä

Koulusivistyskielen määritelmän selkeyttäminen uuteen asetukseen (s. 29) edellyttää sidosryhmien kuulemista sellaisella laajuudella ja aikataululla, joka mahdollistaa toimijoiden osallisuuden ja hyvän lopputuloksen.

7. Erinomaista kielitaitoa osoittava tutkinto osana korkeakouluopintoja

Toisen kotimaisen kielen erinomaisen kielitaidon osoittaminen osana korkeakouluopintoja viranhakutarpeisiin on perusteltu ehdotus. Muutos edellyttää yhteistä valtakunnallista arviointikriteeristöä, arvioitsijoiden koulutusta osana laajempaa laadunvarmistusta sekä erillistä myöhempää selvitystä kuten esityksessä (s. 20) todetaan.

8. Muita huomioita

- a. Arvioijaa koskeva uusi vaatimus ”mukana opetustoiminnassa” (s. 23, s. 33, s. 39) on väljä käsitepiirre, joten se vaatii tarkennusta.
- b. Käytetty termistö voisi olla kielitutkinto, osakoe ja koe kuten VKT-kontekstissa on. Termin testi synonyymien käyttö näiden osalta vaikuttaa turhalta.

Lamminmäki Emilia
Vaasan yliopisto